

Minimální preventivní program pro školní rok 2016/2017

pro prevenci rizikových forem chování

Bezpečná škola

Realizátor:
ZŠ Dambořice, Farní 466

Zpracovala: Mgr. Eva Fajtová

Odpovědný pracovník: Mgr. Drahomíra Beková, ředitelka školy

1. Úvod

Minimální preventivní program (MPP) slouží k realizaci prevence rizikových způsobů chování dětí a mládeže. Obsah, formy a metody plnění MPP odpovídají charakteristice cílových skupin, kterým je určen.

Minimální preventivní program je určen pro žáky, jejich rodiče, pedagogické i nepedagogické pracovníky školy, pro širokou veřejnost.

1.1 Cíl minimální preventivního programu

Dlouhodobým cílem prevence je **předcházet projevům rizikového chování**, v případě jejich **zjištění ve spolupráci s rodiči i dalšími institucemi zamezit jejich dalšímu šíření**.

MPP si klade za cíl vést žáky ke zdravému životnímu stylu, předcházet tak rizikovému chování, případně setkání s nimi oddálit a naučit je rizikovým situacím nejen rozpoznávat, ale je i řešit.

Svoji pozornost zaměřujeme na posílení kladného sebehodnocení, schopnosti samostatného rozhodování, asertivity žáků, u kterých se projevují náznaky nízké sebedůvěry a nerozhodnost.

Výběr preventivních programů se budeme zaměřovat nejen na problematiku informovanosti v oblasti prevence, ale zejména na problematiku mezilidských vztahů a komunikace, neboť problémy v těchto oblastech se promítají do dalších rovin lidského života a mohou vést při jejich nezvládnutí k rizikovému chování.

Primární prevence rizikového chování u žáků se zaměřuje na předcházení rozvoje rizik, které směřují zejména k následujícím rizikovým projevům v chování žáků:

- agrese, šikana, kyberšikana, násilí, vandalismus, intolerance, antisemitismus, extremismus, rasismus a xenofobie, homofobie
- záškoláctví
- závislostní chování, užívání všech návykových látek, gambling
- rizikové chování v dopravě či na veřejnosti
- poruchy příjmu potravy
- sexuální rizikové chování

Dlouhodobým cílem MPP je také motivace rodičů ke spolupráci při realizaci programu.

1.2 Cílové skupiny

Jsou jimi všichni žáci základní školy.

Zvláště je třeba zaměřit se na:

- žáky se zdravotními obtížemi
- žáky se specifickými vzdělávacími potřebami
- žáky v riziku či žáky, které rizikové chování vykazují

- žáky se slabou nebo nedostatečnou podporou rodiny
- žáky z rozvedených rodin
- integraci žáků se specifickými odlišnostmi do kolektivu

Do realizace jsou zapojeni všichni žáci, pedagogičtí pracovníci, rodiče žáků, lékaři a další odborníci, kteří svou činností regulují a ovlivňují postoje žáků v oblasti prevence.

1.3 Koordinace a realizace preventivních aktivit

Za koordinaci preventivních aktivit ve škole odpovídá školní metodik prevence, který se v rámci své činnosti podílí na přípravě minimálního preventivního programu a jeho realizaci. Úzce spolupracuje s třídními učiteli, s výchovným poradcem a ostatními pedagogy, s pedagogicko-psychologickou poradnou a dalšími odborníky, institucemi a organizacemi. Programy práce s jednotlivými tématy sociálně patologických jevů patří do kurikula výchovy ke zdravému způsobu života na školách a ve školských zařízeních. Jsou zařazeny do různých částí osnov a učebních plánů, jejich uplatnění je možné v jakémkoliv předmětu. Témata jsou rozpracována a začleněna do školního vzdělávacího plánu (ŠVP). Například oblastmi prostupují k pozitivnímu rozvoji osobnosti žáka průřezová témata, zejména výchova k občanství, osobnostní a sociální výchova, multikulturní výchova, enviromentální výchova, etická výchova a mediální výchova.

Preventivní témata se nejčastěji vyskytují v následujících předmětech:

Výchova ke zdraví, Výchova k občanství, Projektování, Člověk a jeho svět, Člověk a svět práce, Přírodopis, Zeměpis, Chemie, Český jazyk, Výtvarná výchova, Tělesná výchova. Obsahově velmi rozšířenou oblastí, kde je vhodné prevenci začlenit, tvoří mimoškolní aktivity zájmové vyučování, kroužky, kurzy, družiny, výlety, exkurze aj.

Pedagogové kladou důraz na rozvíjení klíčových kompetencí komunikativních, občanských, sociálních a personálních. Všichni vyučující se snaží vést žáky ke spolupráci a řešit případné problémy ve vzájemných vztazích jednak se žáky, ale také s jejich rodiči. Na půdě školy je prevence realizována prostřednictvím školního metodika prevence a výchovného poradce

Poradenští pracovníci školy poskytují základní poradenské služby žákům, jejich zákonným zástupcům a pedagogickým pracovníkům.

1.4 Zaměření činnosti a základní principy prevence

- spolupráce školního metodika prevence a výchovné poradkyně se žáky, třídními kolektivy, učiteli a rodiči
- individuální práce s každou třídou
- aktivním zapojení třídního učitele
- prevence školní neúspěšnosti
- péče o žáky se speciálními vzdělávacími potřebami a žáky nadané
- odborná a metodická pomoc učitelům
- poradenství v oblasti volby povolání

- diagnosticko-poradenská činnost
- minimální preventivní program, sledování rizik vzniku a projevů sociálně patologických jevů a jejich řešení
- zlepšování komunikace a spolupráce mezi školou a rodiči
- spolupráce s ostatními institucemi
- rozvoj pozitivního sociálního chování
- rozvoj psychosociálních dovedností a zvládání zátěžových situací

1.5 Náplň práce školního metodika prevence

- tvorba a realizace minimálního preventivního programu - sledování rizik vzniku a projevů sociálně patologických jevů a jejich řešení
- realizace a koordinace aktivit zaměřených na prevenci záškoláctví, závislostí, agresivity a dalších sociálně patologických jevů
- monitorování sociálně patologických jevů či jejich rizika
- poskytování přímé pomoci žákům a jejich rodičům s rizikem či projevy sociálně patologických jevů
- koordinace spolupráce školy s Policií ČR, krizovými centry, kurátory a dalšími odborníky
- spolupráce při zajišťování besed a přednášek a aktivit pro třídní kolektivy
- poskytování informačních a metodických materiálů
- aktivní spolupráce s rodinou v případě krizové intervence

1.6 Základní kompetence preventivního programu

- zvyšování sociální kompetence – rozvíjení sociálních dovedností, které napomáhají efektivní orientaci v sociálních vztazích, odpovědnosti za chování a uvědomění si důsledků jednání
- posilování komunikativních dovedností – zvyšování schopnosti řešit problémy, konflikty, adekvátní reakce na stres, neúspěch, kritiku
- vytváření pozitivního sociálního klimatu – pocitu důvěry, bez nadměrného tlaku na výkon, zařazení do skupiny, práce ve skupině vrstevníků i napříč věkovým spektrem, vytvoření atmosféry pohody a klidu, bez strachu a nejistoty
- formování postojů ke společensky akceptovaným hodnotám – pěstování právního vědomí, mravních a morálních hodnot, humanistické postoje apod.

Dovednosti, znalosti a postoje, které si žáci osvojí, musí korespondovat s věkem a navazovat na předchozí zkušenosti. Formy vzdělávání a výchovy musí zohledňovat životní styl rodiny i působení vrstevníků. U nejmenších dětí je vhodná spolupráce s mateřskou školou.

1.7 Dosažené kompetence žáků související s dlouhodobou preventivní strategií školy

1. – 3. ročník

- Žáci dovedou pojmenovat zdravotní rizika spojená s kouřením, pitím alkoholu, užíváním drog, zneužíváním léků
- znají hodnotu zdraví a rizika nevhodného životního stylu
- mají vědomosti jak udržovat své zdraví a zdravý životní styl
- mají právní povědomí v oblasti sociálně patologických jevů

3. – 5. ročník

- Žáci mají povědomí o zdraví jako základní lidské hodnotě
- znají činnosti, které jsou vhodné z hlediska zdraví zařadit do denního režimu, osvojují si zdravý životní styl
- znají zdravotní a sociální rizika návykových látek a argumenty ve prospěch zdraví
- umí pojmenovat základní mezilidské vztahy
- umí rozpoznat projevy lidské nesnášenlivosti
- ví, na koho se obrátit v případě, že někdo ohrožuje nebo poškozuje jeho práva
- mají povědomost o tom, že každé jednání, které ohrožuje práva druhých (šikana, násilí, zastrašování aj.), je protiprávní
- znají základní způsoby odmítání návykových látek ve styku s vrstevníky

6. – 9. ročník

- Žáci znají význam harmonických mezilidských vztahů pro zdravý životní styl a zdraví
- respektují odlišné názory či zájmy lidí a odlišné způsoby jejich chování a myšlení, jsou tolerantní k menšinám
- znají a uplatňují vhodné způsoby řešení neshod se spolužáky, učí se řešit spory nenásilným způsobem
- znají vhodné způsoby chování a komunikace v různých životních situacích
- umí spolupracovat ve skupině a přebírat zodpovědnost za společné úkoly
- znají významné dokumenty upravující lidská práva a sociálně právní ochranu dětí
- znají činnost důležitých orgánů právní ochrany občanů
- uvědomují si podstatu protiprávního jednání a právní odpovědnost za případné protiprávní činy
- umí chápat zdraví ve složce fyzické, duchovní, sociální
- umí zhodnotit vhodné a nevhodné zdravotní návyky
- umí vysvětlit své konkrétní postoje a chování z pohledu zdraví
- ví, co je podstatou zdravého životního stylu a snaží se o jeho realizaci
- znají pozitivní vliv aktivního pohybu, relaxace, duševní hygieny
- ví, že zneužívání dítěte je trestné
- umí diskutovat o rizicích zneužívání drog, orientují se v trestně právní problematice návykových látek
- ví, kde hledat odbornou pomoc, v případě potřeby ji dovedou využít

- zvládají účelné modely chování v krizových situacích (šikánování, týrání, sexuální zneužívání apod.) a správně se rozhodují v situacích vlastního nebo cizího ohrožení
- dovedou komunikovat se specializovanými službami (linky důvěry, krizová centra, záchranné složky)
- odmítají projevy brutality a násilí zprostředkované médii a umí o nich diskutovat

2. Minimální preventivní program v ZŠ v Dambořicích

2.1 Specifika a charakteristika školy

Základní škola Dambořice je malá vesnická škola, která je umístěna v zrekonstruované budově s velmi dobrým vybavením specializovaných učeben. Počet žáků se pohybuje mezi 150 - 180 žáky, v závislosti na síle prvního ročníku a počtu odcházejících žáků devátého ročníku. ZŠ v Dambořicích patří mezi spádové základní školy, našimi žáky jsou také děti z řady okolních obcí. Žáci 1. - 4. třídy mají třídy v přízemí budovy, kde se nachází i sborovna prvního stupně. V prvním patře sídlí 5. třída, žáci druhého stupně, sborovna druhého stupně a vedení školy. Ve škole v letošním roce jsou zřízena dvě oddělení školní družiny. Jednoho oddělení ŠD je v přízemí školy, druhé v nově zrekonstruovaném domku vedle budovy školy. Školní družinu v letošním školním roce navštěvuje 50 dětí prvního stupně.

Školní budova, zejména pak tělocvična, je často využívána i pro mimoškolní aktivity, a to zvláště pro různé sportovní kroužky a turnaje. Při vhodném počasí žáci školy využívají multifunkční hřiště před budovou školy, které se v zimě mění na stadion s ledovou plochou, dále je možnost využít školního geoparku, školního dvora a zrekonstruovaný domek, sloužící pro školní družinu. Žáci se stravují ve školní jídelně, která je umístěna v suterénu budovy. Na obou stupních školy mohou žáci v ranních nebo odpoledních hodinách navštěvovat zájmové kroužky vedené pedagogy této školy. Nově je nabídnuta žákům také ranní školní družina.

Škola v letošním roce zaměstnává tři asistentky pedagoga, z nichž dvě střídavě asistují žákovi ve třetím ročníku a jedna žákovi v prvním ročníku.

2.2 Školní poradenské centrum

Školské poradenské pracoviště zajišťuje specializované pedagogické činnosti na základě vyhlášky č. 72/ 2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských zařízeních. Poskytuje služby žákům, jejich rodičům a pedagogům.

Jedná se zejména o:

- kariérové poradenství
- koordinaci aktivit souvisejících s volbou vzdělávací a profesní dráhy žáků

- odbornou pomoc při integraci a vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami
- průběžné monitorování zájmu žáků o budoucí studium a profesi se zvláštním zřetelem k žákům nerozhodnutým, k žákům se zdravotními a sociálními problémy, k žákům nadaným
- prevenci sociálně patologických jevů
- včasnou intervenci v případě řešení výchovných problémů
- pomoc při realizaci rovných příležitostí žáků, včetně žáků se speciálními vzdělávacími potřebami
- pomoc při budování příznivého klimatu školy
- metodickou podporu učitelů při aplikaci speciálně pedagogických poznatků a dovedností do činnosti školy
- poradenskou činnost pro zákonné zástupce

Mgr. Jiřina Poláčková, výchovný a kariérový poradce, tel. 724 273 657
jirina.polackova@zsdamborice.cz

Mgr. Eva Fajtová, metodik prevence,
Konzultace: čtvrtek 7:30 - 8:00, úterý: 9:00-10:00 eva.fajtova@zsdamborice.cz

Mgr. Zuzana Měsíčková, speciální pedagog

Posuzování a diagnostiku školní zralosti, speciálních vzdělávacích potřeb žáků a mimořádného nadání provádí: **Pedagogicko - psychologická poradna v Kyjově**, Nádražní 1333/34, 697 01 Kyjov, kontaktní osoba **Mgr. Světlana Pelclová**, tel. 518 615 082.

2.2 Stav žáků ve vztahu k rizikovému chování

V loňském školním roce bylo individuálně řešeno jen několik projevů nevhodného chování vůči spolužákům, jak na 1. stupni, tak i na 2. stupni ZŠ. Snahou školy je řešit tyto negativní jevy pokud možno okamžitě, individuálními pohovory s žáky a jejich zákonnými zástupci, někdy pomocí výchovné komise (ředitelka školy, výchovný poradce, metodik prevence, třídní učitelé, zákonní zástupci aj.). V některých případech bylo nutno přistoupit ke kázeňskému trestu.

I nadále je třeba zabývat se vztahy mezi žáky v jednotlivých třídách i napříč ročníky. Důležité je budovat pozitivní vztahy mezi učiteli a žáky, čemuž napomáhají i nejrůznější exkurze, akce školy a zájmové kroužky, kde se žáci, resp. učitelé, setkávají i v jiných situacích než jen v běžném učebním procesu.

O dění školy, prospěchu žáků, jejich aktivitě v jednotlivých předmětech a chování jsou zákonní zástupci informováni prostřednictvím portálu www.skolaonline.cz. Kromě výše uvedeného webu jsou žáci a jejich zákonní zástupci informováni o nejrůznějších událostech na školním webu, školních facebookových stránkách, prostřednictvím místního infokanálu kabelové televize, e-mailem, telefonicky a na rodičovských schůzkách, popř. v individuálních konzultacích s jednotlivými učiteli.

Snahou vedení školy, jednotlivých kantorů i nepedagogických pracovníků je zapojit do dění školy co nejvíce i rodiče žáků, což se daří i při některých pro veřejnost atraktivních akcích školy.

2.3 Cíle, formy a realizace uskutečnění MPP na školní rok 2016/2017

MPP je obvykle uskutečňován prostřednictvím pedagogů, metodika prevence a vychovatelek školní družiny. Témata jsou součástí výuky, zejména v předmětech jako jsou Časp, Čajs, Vko, Vkz, Projektování aj. O některých závažných tématech jsou žáci informováni prostřednictvím informační nástěnky, nabídnuty jsou jim také odborné časopisy zabývající se touto tematikou. (časopis Prevence, Buletin)

Na jednotlivých projektech z oblasti prevence často spolupracují kolektivy jednotlivých tříd a také malé skupinky žáků, čímž jsou podporovány vzájemné vztahy mezi žáky.

Učitelé při realizaci MPP v jednotlivých předmětech využívají dostupných materiálů, jako jsou různé hry, knihy, vzdělávací videa s preventivní tematikou a internetové stránky, zabývající se prevencí konkrétních nežádoucích jevů.

Např: www.odrogach.cz , www.drogy-info.cz , www.policie.cz atd.

Nedílnou součástí realizace je činnost jednotlivých kroužků. (Keramický kroužek, florbal, hra na nástroj atd.)

Jednotlivé části MPP jsou zahrnovány vždy do harmonogramu a jsou pravidelně realizovány, popř. jsou některé akce aktualizovány a doplňovány. Žáci i rodiče jsou informováni o akcích prostřednictvím portálu školy online. V rámci pravidelné celoroční činnosti se jedná o nejrůznější projekty, třídnické hodiny, výtvarné práce, sportovní aktivity, exkurze, diskuze či přednášky a pravidelnou činnost kroužků, aktivity školní družiny. Většina akcí je realizována přímo na půdě školy, někdy s přizvanými odborníky. Část akcí, jako jsou např. exkurze, výlety nebo školení pedagogických pracovníků, se odehrává mimo půdu školy, resp. mimo obec.

Cílem veškerých aktivit souvisejících s realizací MPP je zkvalitnění školního klimatu a maximální zapojení žáků, potažmo veřejnosti, do činnosti školy. Činnosti, které se budou letos realizovat, anebo se v nich bude dále pokračovat: třídění odpadu (papír, plast, hliník, bioodpad), sběr pomerančové a citronové kůry, sběr baterií, výuka ve venkovní učebně školy, lyžařský výcvikový kurz, Webrangers, ochrana člověka za mimořádných situací, aj.

Krátkodobé cíle z oblasti prevence na rok 2016/2017

Prevence sociálně patologických jevů v ZŠ:

- Z přímé prevence bude dále snaha zaměřit se na narůstající problematiku vzájemných vztahů mezi žáky, týkající se nevhodného chování a agresivity.

- zvýšit pozornost na žáky, u kterých lze předpokládat vyšší míru neúspěšnosti, kázeňských problémů či jiných sociálně patologických jevů a snažit se najít příčiny těchto jevů.
- Informovat žáky o závislostech a škodlivosti návykových látek (tabák, alkohol, omamné a psychotropní látky a onemocnění HIV/AIDS)
- Seznámit žáky se závislostí na politickém a náboženském extremismu, netolismus (virtuální drogy) a patologické hráčství (gambling).
- Poučit žáky o nebezpečí při používání sociálních sítí a o kyberšikaně.
- Seznámit žáky s problematikou rizikového seznamování prostřednictvím internetu a sextingu.
- Informovat žáky i jejich rodiče o bezpečném používání internetu a aplikace www.skolaonline.cz.
- důsledně trvat na dodržování pravidel slušného a ohleduplného chování dětí k sobě navzájem, k dospělým, kteří přicházejí do školy i k zaměstnancům školy.
- Poučení žáky o pravidlech vstupu do budovy školy a zamezení vstupu nepovolaných osob.
- Informovat zvláště mladší děti v oblasti dopravní výchovy
- Informovat o kulturních a historických hodnotách místa, ve kterém žijeme
- Informovat o globálních problémech světa

Formy:

- přednášky týkající se jednotlivých témat, diskuzních debat
- individuální upozornění na nevhodné chování
- pravidelná hlášení třídních učitelů metodikovi prevence o situaci ve třídě
- pedagogické vedení řízených rozhovorů, komunitních kruhů
- spolupráce s třídními učiteli, třídnické hodiny
- spolupráce s rodiči
- dotazník či anketa k jednotlivým tématům

Prevence sociálně patologických jevů v ŠD:

- věnovat zvýšenou pozornost projevům agresivity v chování dětí
- vést děti k respektu k vrstevníkům a jejich individualitě
- učit se sebekontrolu, sebeovládání, empatii i určité diplomacii, učit se poznávat sami sebe
- důsledně trvat na dodržování pravidel, potažmo na slušném a ohleduplném chování dětí k sobě navzájem, k dospělým, kteří přicházejí do školy i k zaměstnancům školy

Formy:

- individuální upozornění na nevhodné chování, domluva
- pedagogické vedení řízených rozhovorů, komunitních kruhů
- spolupráce s učitelkou předškoláků (MŠ) před nástupem do první třídy
- spolupráce s rodiči

Kromě těchto školních projektů, činností a forem plnění jsou plánovány výlety, exkurze, sportovní dny a další školní i mimoškolní činnosti, které mají společný účel – zkvalitnění a obohacení života ve škole a vést tak žáky i pedagogy ke společné „bezpečné škole“.

2.4 Příloha MPP - Kontakty na subjekty činné v prevenci rizikového chování

Kriminalita, právní vědomí

- Policie ČR Hodonín - Preventivně informační skupina - 974 633 207 (Mgr.Prokopová), jinak obvodní oddělení dle místa
Policie městská Kyjov 518 697 461, Hodonín 518 345 000,

Záškoláctví

- PPP Hodonín 518 351 529, odlouč. pracoviště: Kyjov 518 615 082
- PČR 158
- OSPOD – kurátoři pro děti a mládež : MěÚ Kyjov Mgr. Presová 518 697 485, MěÚ Hodonín Mgr.Chválová 518 316 400, Mgr.Prokopová 518 316 320

Alkohol, kouření

- Mgr.Petra Nekvapilová 776610105
- P-centrum Hodonín 518 341 003
- K-centra: KC Kyjov 518 611 589, Hodonín 518 343 842

Drogy, závislosti

- K-centra: KC Kyjov 518 611 589, Hodonín 518 343 842
- OS. KROK, Kyjov 518 616 801
- P-centrum Hodonín 518 341 003
- Poradenské centrum pro drogové závislosti Brno 548 526 802
- Sdružení podané ruce 549211 178

Vztahy ve třídě, šikana

- PPP Hodonín 518 351 529, odlouč. pracoviště: Kyjov 518 615 082,
- PČR 158
- OSPOD – kurátoři pro děti a mládež : MěÚ Kyjov Mgr. Presová 518 697 485, MěÚ Hodonín Mgr.Chválová 518 316 400, Mgr.Prokopová 518 316 320,
- SVP Uh. Hradiště 572 564 520

AIDS/HIV, sexuální chování

- Národní linka AIDS 800 144 444, 800 144 444
- Mgr.Petra Nekvapilová 776610105
- projekt Hrou proti AIDS

Zdravý životní styl

- Mgr.Petra Nekvapilová 776610105

Mezilidské vztahy

- Poradna pro rodinu a mezilidské vztahy Hodonín 518 344 345
- Agentura pro občany Kyjov 518 324 557, 739 084 422

Telefonní linky:

LINKA BEZPEČÍ (bezplatná, provoz nepřetržitý) 800155555

LINKA DUVĚRY Hodonín 518 34 11 11

DONA /obětím domácího násilí/ 251 51 13 13

LINKA BEZPEČÍ PRO DĚTI A MLÁDEŽ 800 15 55 55

SPONDEA Brno /násilí na dětech/ 541 21 37 32

Telefonická pomoc dětem

Sdružení Linka bezpečí - 116 111

pomoc@linkabezpeci.cz

chat.linkabezpeci.cz

Minimální preventivní program vychází ze:

- **Metodické doporučení k prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních, MŠMT č. j. 21291/2010-28**
- Vyhláška č. 72 o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních
- ze zákona č. 561/2004 Sb., zákon o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (Školský zákon), konsolidované znění účinné od 1.9.2016
- ze zákona č. 379/2005 Sb., zákon o opatřeních k ochraně před škodami způsobenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami
- metodického pokynu k primární prevenci sociálně patologických jevů u dětí a mládeže ve školách a školských zařízeních, č.j.: 20 006/2007-51,
- zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů
- z vyhlášky **197/2016** ze dne 2. června 2016, **kterou se mění vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, ve znění pozdějších předpisů, a některé další vyhlášky.**